

Den Helder, 30 oktober 2016.

Aan:

De voorzitter en de leden van de raad van de gemeente Den Helder en
Het college van burgemeester en wethouders van Den Helder.

Onderwerp:

commentaar op de onder referte genoemde stukken .

Referte:

** Notitie zorgplicht hemelwater en grondwater van september 2016 nr. ID16.003408

**Raadsvoorstel RVO16.0085 van 27 september 2016

Van:

F.V.M.M. De Kinder
Prins Willem Alexander singel 95
1782GP Den Helder.

Hooggeachte voorzitter en leden van de raad,
Hooggeacht college van burgemeester en wethouders,

Hierbij vraag ik uw aandacht voor het volgende. In de Helderse Courant van 20 oktober stond een artikel met de prikkelende kop "Droge voeten in stad". Na lezen van het artikel rezen er bij mij vragen, reden waarom ik ook de gemeentelijke stukken heb gelezen, dewelke met betrekking tot de vaststelling van de ambitieniveaus voor de zorgplichten hemel- en grondwater op 7 november in de Raad worden behandeld. Hoewel er niet om commentaar van burgers werd gevraagd heb ik gemeend dat toch te moeten zenden. Ik ben inmiddels ongeveer 45 jaar bewoner en eigenaar van een woning (met eigen grond) te Den Helder. Ik beschouw mijzelf dan ook als partij en belanghebbende, reden waarom ik reageer op de thans voorliggende stukken die betrekking hebben op hemelwater en grondwater. Teneinde dit commentaar niet nodeloos ingewikkeld te maken – er is maar weinig tijd om te reageren - beperk ik mij tot het grondwater en de grondwateroverlast . Wateroverlast door hemelwater heb ik buiten beschouwing gelaten.

Onder meer de volgende documenten, uitgaven of stukken werden geraadpleegd:

- ** De Waterwet ,
- ** Bestuursakkoord water 2011,
- ** Memorie van toelichting bij de wetwijziging Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken (bron: Tweede Kamer, vergaderjaar 2005-2006,30578, nr.3),
- ** Bouwrijp maken van terreinen door prof. ir. W.A.Segeren en ir. H. Hengeveld, uitgave TU Delft / SBR / Knuwer, F1.)
- ** Infomil, handboek water, zorgplicht grondwater (uitleg en toelichting Artikel 3.6 van de Waterwet),
- ** Regionaal waterplan 2011.
- ** GRP van de gemeente Den Helder 2013 – 2017

F1.) Aangetekend zij dat, anders dan de titel doet vermoeden, ook ruim aandacht wordt gegeven aan grondwaterbeheer in de "beheersfase" van huizen en gebouwen.

Waar in het navolgende verwezen wordt naar de onder referte reeds genoemde Notitie zorgplicht hemelwater en grondwater van september 2016, doe ik dat in de volgende tekst door de vermelding de Notitie. Bij verwijzing naar het Raadsvoorstel RVO 16.0085 van 27 september 2016 zal ik in deze brief dit doen met de aanduiding het Raadsvoorstel.

In de vakliteratuur wordt melding gemaakt van de hoogst toelaatbare grondwaterstanden. Er wordt niet gerekend met gemiddelde waarden, wat in de Notitie (en in het Raadsvoorstel?) wel gebeurt.

Wel is er in een polder sprake van een zomerpeil en een winterpeil.

Een wettelijke norm voor grondwaterstand bestaat niet. Gebruikelijk is om uit te gaan van de droogleggingseis 0,70 à 1,00 m. Dit bij een kruipruimte van ca 0,5 m. hoog. Het vloerpeil is daarbij ca 0,2 m. hoger dan het maaiveld. Waar gebouwd wordt zonder kruipruimte – dit komt sporadisch voor - zou een hogere grondwaterstand toelaatbaar kunnen zijn.

Verreweg de meeste huizen in Den Helder en elders hier te lande zijn nog voorzien van een kruipruimte. In den Helder veelal met houten vloeren en houten balken hetgeen de huizen extra kwetsbaar maakt.

Twee citaten:

** "Kruipruimtes zijn van oorsprong bedoeld om de – toen nog uitsluitend houten – vloeren vrij te houden van de vochtige grond en op die manier rotting te voorkomen".

Tekst afkomstig uit een krantenartikel over prof. J. Wiggers en zijn ideeën over modern bouwen.

** "De ontwatering rond en onder gebouwen dient zo te zijn dat er zich geen grondwater in de kruipruimte bevindt. Indien dit wel het geval is zal er op den duur schade aan de gebouwen optreden. Dit betreft rotting van houtwerk, schade aan parketvloeren, aantasting van c.v.-leidingen en verwarmingskokers, eventueel zelfs aantasting van gasleidingen (ontploffingsgevaar!) en vochtig wordende muren. Bovendien vermindert de leefbaarheid van de woningen door het ontstaan van een slechte atmosfeer waardoor ziektes als astma worden gestimuleerd. In vochtige woningen is het energieverbruik hoger dan in droge woningen. Via een vloer waaronder gedurende het stookseizoen water staat kan het warmteverlies aanmerkelijk groter zijn dan indien er geen water staat. Als norm wordt aangenomen dat het grondwater in het algemeen 0,20 m. beneden de vloer van de kruipruimte moet staan. De vloer van de kruipruimte moet 0,60 m. à 0,70 m. beneden de vloerpeil van de woning liggen, dat wil zeggen 0,40 à 0,50 m. beneden maaiveld. De eis van een droge

kruipruimte leidt tot een droogleggingseis van 0,60 à 0,70 m. beneden maaiveld”.

Citaat uit de bovengenoemde publicatie Bouwrijp maken van terreinen, uitgave TU Delft / SBR / Knuwer.

De Stichting Bouwresearch gaf enige tijd geleden in haar brochures e.d. dezelfde cijfers.

Desgevraagd kon mij niet medegedeeld worden uit welke publicatie van SBR de in de Notitie en het Raadsvoorstel gepubliceerde getallen en begrippen werden overgenomen.

Uit de getallen op badzijde 6 van de notitie blijkt dat binnen de Linie bij 34+26 = 60% van de meetpunten de waarde van de drooglegging niet voldoet aan de eis zoals gehanteerd in de bouw en in de vakliteratuur. Het gaat om de overschrijdingen van die eis. Uit de gepresenteerde gegevens kan men afleiden dat bij 60% van de meetpunten niet wordt voldaan aan de eis voor drooglegging. Bij 40% van de meetpunten is dit niet duidelijk. Er wordt dan waarschijnlijk niet voldaan aan de eis. Elke overschrijding betekent dat niet wordt voldaan aan de eis voor drooglegging. Ook is volgens de vigerende criteria het niet correct om aan de overschrijdingen een tijdsduur - in de Notitie wordt 4 weken genoemd en in de brief met het Raadsvoorstel zelfs 8 weken - te verbinden en vervolgens die gegevens voor een kwantitatieve beoordeling te gebruiken. Blijkens de getallen op bladzijde 6 en 7 van de Notitie is de situatie in alle delen van Den Helder zorgwekkend. Alleen in Huisduinen is de situatie minder slecht, zij het dat ook daar niet wordt gepresenteerd of, en in welke mate, er sprake is van overschrijdingen.

Op bladzijde 13 wordt opgebracht een post “subsidie maatregelen particulier terrein.....p.m.” Dit is, naast de “post drainage openbaar terrein”, de enige maatregel die verbetering kan brengen. Er verandert in de toekomst bijna niets. Droge voeten houden impliceert, blijkens de notitie, natte huizen bewonen.

In dit verband wil ik nog iets naar voren brengen.

Ik woon ca 45 jaar in hetzelfde huis te Den Helder en heb meegemaakt dat het grondwaterniveau in de tuin 's zomers ca 2 m. bedroeg. Dit werd meermalen geconstateerd bij graafwerkzaamheden. Op zeker moment, het begon denk ik in de jaren '80, was de grondwaterstand zeer hoog en kwam er 's winters water in de kruipruimte. Ik heb 's winters dikwijls - in mijn achtertuin bevindt zich een peilbuisje - grondwaterstanden van ca 0,3 m. gemeten. Dit bleef dan maanden lang zo hoog. Hiervoor is nooit een afdoende verklaring gevonden. Wil men iets doen aan de veel te hoge grondwaterstand dan lijkt het logisch om te onderzoeken welke oorzaak heeft geleid tot deze structurele verandering. Daarbij moet dan, afhankelijk van de oorzaak, voor het oplossen van het probleem, vermoedelijk gedacht worden aan waterhuishoudkundige maatregelen die wat verder gaan dan het aanbrengen van drainerende hemelwaterriolen.

Liggen deze riolen overigens wel diep genoeg om ter plaatse en binnen de beoogde “reikwijdte” te kunnen bewerken dat aan de vereiste droogleggingseis wordt voldaan? In het verleden en ook nu ging, respectievelijk gaat, het in de praktijk meer om het wel of niet bestaan van klachten. Een bezwaar daarbij is dat, de goede bedoelingen ten spijt, veel mensen niet letten op grondwater en daarom ook niet klagen. Ook komt voor dat men klagen te veel moeite vindt ofwel daar weinig vertrouwen in heeft. Hier kan ieder het zijne van vinden. Ik denk dat in deze situatie een gestructureerd proces met objectieve waarnemingen vereist is.

Op bladzijde 7 van de Notitie onder Oorzaken mis ik een vermelding van de mogelijke invloed van de duidelijk gestegen grondwaterstand in de nabijgelegen duinen aan de zuidzijde van Den Helder.

Op bladzijde 8 van de notitie wordt gesproken over hemelwateroverlast en grondwateroverlast. In

de ambtelijke stukken lees ik meestal over wateroverlast en over grondwateroverlast. De benaming conform de Notitie lijkt mij duidelijker omdat daarbij niet de vraag ontstaat of grondwateroverlast beschouwd moet worden als zijnde onderdeel van wateroverlast.

Op dezelfde bladzijde 8 staat een definitie van grondwateroverlast. Opmerkelijk is dat een dergelijke definitie onder de begripsbepalingen van de Waterwet ontbreekt. Het komt mij voor dat de definitie conform de notitie wel erg ruim is, in die zin dat er pas sprake is van wateroverlast als er sprake is van allerlei schadelijke gevolgen. Pas als het kalf verdronken is. Het komt mij voor dat bij iedere overschrijding van de algemene droogleggingseis (0,7 m. beneden het maaiveld) er sprake is van grondwateroverlast.

Op bladzijde 9 van de notitie wordt gesproken over gemiddeld hoog grondwaterpeil. Bij nieuwbouw? Dit is wederom onjuist. Het gaat er om dat in stedelijk woongebied het grondwaterniveau niet hoger dan ca 0,7 m. beneden het maaiveld mag zijn. Maar dit geldt juist voor bestaande bouw. Het is toch wel erg onlogisch dat tijdens en kort na de bouw een huis een droge kruipruimte heeft en dat jaren later de eis van een droge kruipruimte wel kan vervallen. De formulering van de streefwaarden in de Notitie en het Raadsvoorstel vind ik erg onduidelijk.

Waar in het geheel geen aandacht aan wordt besteed is de kwestie van energieverbruik nu en in de toekomst. Bovenstaand werd het reeds terloops genoemd. Een natte kruipruimte heeft tot gevolg een vochtig huis, waarin aanzienlijk meer gestookt moet worden om een leefbaar klimaat te verkrijgen.

We moeten minder energie verbruiken en minder CO₂ uitstoten. Het verbeteren van muurisolatie door het aanbrengen van isolatiemateriaal in de spouw zou kunnen helpen bij het streven naar minder verbruik van brandstoffen en ook minder milieubelasting. Echter het aanbrengen van materiaal dat de doorstroming van lucht in de spouw belemmert is niet gunstig voor het functioneren van de vochthuishouding, die van essentieel belang is bij een huis in een gebied met hoge grondwaterstand.

In het GRP moet, blijkens het Regionaal waterplan, opgenomen worden op welke locaties sprake is van structurele grondwateroverlast. Indien dit het geval is moet een grondwaterplan vastgesteld worden. Hierin moet worden opgenomen welke maatregelen en voorzieningen de gemeente met het waterschap daarvoor treffen. In het GRP moet ook vastgelegd worden welke maatregelen de gemeente verwacht van de perceeleigenaars. Naar mijn mening is er, ook al blijkens de resultaten van het monitoren van de peilbuizen alhier, in Den Helder een structurele grondwateroverlast. Dit element mis ik in de Notitie.

Ook in de "Memorie van toelichting bij de wetwijziging Wet verankering en bekostiging van de gemeentelijke watertaken" wordt melding gemaakt van dergelijke situaties, zij het dat het woord structureel daarbij niet wordt gebruikt: "In de beheersfase, ten slotte, is van belang dat de in de bestemmings- en inrichtingsfase gerealiseerde grondwaterstand zoveel mogelijk behouden wordt (beheer en onderhoud van de in de inrichtingsfase getroffen voorzieningen). Waar er zich dan toch nog grondwaterstandsproblemen voordoen, komen waterhuishoudkundige en/of bouwkundige maatregelen in aanmerking om de nadelige gevolgen zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken". Daarbij zij aangetekend dat de situatie in Den Helder wel bijzonder is. Het gaat hier om een redelijk oude stad met aanvankelijk en ook nu nog weinig voorzieningen om de grondwaterstand naar behoren te reguleren.

Waar ik op zou willen wijzen is dat ook de verantwoordelijkheid van de eigenaars van de grond, anders dan men zou kunnen lezen in het Raadsvoorstel, in dit polderland ook erg relatief is. Zeker

indien er een structureel probleem is. De eigenaars in stedelijk woongebied kunnen eigenstandig weinig doen. Dat ligt anders indien men een kruipruimte met een hoogte van meer dan 0,5 m. of een diepe kelder wenst te hebben en verwacht dat dergelijke ruimtes droog zijn en blijven, terwijl men in een poldergebied woont.

Markant is overigens dat in het hiervoor genoemde Raadsvoorstel voor het geadviseerde ambitieniveau een formulering wordt gebruikt die aanzienlijk verschilt van de formulering als gebruikt in de Notitie. Mij is niet duidelijk welk advies aan de Raad gegeven wordt.

In het Raadsvoorstel bladzijde 3 komt de volgende wonderlijke passage voor: "Door in te zetten op het hoogste ambitieniveau, verbeter je ten eerste de kwaliteit van de openbare ruimte (minder drassige grasvelden en minder oppervlakkige boomwortels) maar biedt de gemeente vooral ook infrastructuur aan waarop de inwoners van Den Helder kunnen aansluiten met voorzieningen op eigen terrein". Dit is dan het voordeel van een drassig landje voor de deur. Maar wie nu niet bij zo'n waterplasje woont?

Er was een voornemen om een korte brief te schrijven. Daar ben ik niet in geslaagd. Wel kan ik een korte samenvatting geven.

Samenvatting.

Conform de Notitie blijft alles binnen budget, begrijp ik, doch het voor grondwater gepresenteerde ambitieniveau is niet consistent geformuleerd en niet adequaat voor de huidige situatie en voor het beheer van het grondwater in de toekomst. Dat moet naar mijn mening anders. Gelukkig is het niet nodig om de norm voor de drooglegging opnieuw uit te vinden. Dat hebben anderen afdoende gedaan.

Wat ik vooral mis zijn maatregelen ter verbetering van de actuele situatie en de situatie in de toekomst.

Voor het formuleren van de juiste maatregelen lijkt het mij noodzakelijk nader te onderzoeken welke factoren en omstandigheden hebben geleid tot de huidige situatie. Daarna pas kunnen, vrees ik, passende maatregelen worden overwogen. Dit proces eist samenwerking van de gemeente met andere overheidsorganen en mogelijk ook het doen verrichten van onderzoek en het geven van aanbevelingen door een bureau dat over de specifieke kennis beschikt.

Ik ben niet in de positie u iets te mogen adviseren en wil volstaan met de opmerking dat het mij beter lijkt om de Notitie in de huidige vorm niet vast te stellen.

Hoogachtend,

F.V.M.M. De Kinder.